

Gezamenlijke verklaring over de bescherming van Russische en Wit-Russische gewetensbezwaarden in de EU

14 februari 2025

Op 16 februari 2023 eiste het Europees Parlement in de resolutie “Een jaar na de Russische invasie en aanvalsoorlog tegen Oekraïne” dat lidstaten bescherming zouden bieden aan gewetensbezwaarden en deserteurs die Wit-Rusland, Rusland en het bezette Oekraïne ontvluchten. In de meeste lidstaten is dit echter niet gegarandeerd.

Op enkele uitzonderingen na is het voor Russen die weigeren om in Oekraïne te vechten onmogelijk om een humanitair visum te krijgen van de ambassades van EU-lidstaten in landen als Georgië, Azerbeidzjan en Armenië, waar ze zonder internationaal paspoort kunnen reizen. Vaak krijgen ze te horen dat ze terug naar Rusland moeten gaan om een visum aan te vragen bij de ambassades daar, ondanks dat hun veiligheid in die landen in gevaar is. In Litouwen worden mensen die hun militaire dienst in Wit-Rusland ontvluchten vaak bedreigd met uitzetting. Dit ondanks het reële risico op intimidatie, arrestatie of gevangenisstraf, vooral voor degenen die de militaire dienst verlaten.

De Russische deserteur Sasha (naam veranderd) beschrijft zijn situatie als volgt:

Ik werd onder dwang opgeroepen en naar het front gestuurd. Ik wilde niet deelnemen aan de bloedige russische invasie van Oekraïne en deelnemen aan het doden van onschuldige mensen. Vanaf de eerste dag van de mobilisatie zocht ik naar een manier om uit mijn militaire eenheid te ontsnappen en het Russische leger te verlaten.

(...) Ik dacht dat ik bescherming zou vinden in Europa, maar tot nu toe was dat niet het geval. Ik vluchtte via Armenië en Kroatië naar Frankrijk. Na een paar maanden kreeg ik echter een bevel om terug te keren naar Kroatië. Dit land verleent in de meeste gevallen geen asiel aan Russische burgers. Ik vrees dat ik van daaruit gedeporteerd kan worden naar Bosnië en vervolgens naar Rusland.

Ondertussen worden maatschappelijke organisaties die mensen helpen die weigeren te vechten, bestempeld als 'buitenlandse agenten'.

We roepen het Europees Parlement op om zijn verzoek aan de lidstaten te herhalen om bescherming te bieden aan mensen die gevaar lopen omdat ze weigeren te vechten, in overeenstemming met de UNHCR-richtlijnen voor internationale bescherming. We vragen de lidstaten om humanitaire visa aan te bieden aan mensen die weigeren te vechten en zo het mensenrecht op gewetensbezwaren tegen militaire dienst uitoefenen, of ze nu dienst weigeren of die beslissing nemen tijdens hun opleiding, in dienst of als reserve.

Ondertekend door:

Quaker Council for European Affairs (QCEA)
European Bureau for Conscientious Objection (EBCO)
German Peace Society – United War Resisters
Un Ponte Per ETS (UPP)
Pax Christi International
Connection e.V.
War Resisters' International

en door IFOR en daarmee door Kerk en Vrede